

Реферат на тему: "Зарубіжна література Франції"

Тематично-літературні

Реферат

Зарубіжна література

"Зарубіжна література Франції"

План

1. Література Франції 3

2. Альбер Камю — французький есеїст, письменник, драматург 5

3. Роман "Чума" — вершина творчості А. Камю 10

Література 14

1. Література Франції

Французька література — література французького народу французькою мовою, що склалася на території сучасної Франції. У процесі історичного розвитку з неї виділилися франкомовні літератури Бельгії, Швейцарії й інші; ряд літератур виник і сформувалося спочатку як відгалуження французької літератури (франкомовні літератури Канади, Алжиру, Гаїті й інших колишніх французьких колоній). Французька література впливала на літератури інших країн, а також впливала на існуючі на території Франції іншомовні літератури (Провансальська література, Бретонська література й ін.), але одночасно запозичала багато їхніх сюжетів і форм.

Фольклор кельтів (галлів) уплинув на розвиток літератури і фольклору і на французьку мову. Французькі народні пісні і казки існували з IX ст., розвиваючись і постійно взаємодіючи з письмовою літературою, збагачуючи її. У французького героїчного епосу — фольклорна основа, як і в ряду жанрів письмової літератури. Особлива активність народної творчості характерна для періодів гострих соціальних і політичних конфліктів — Столітньої війни, Жакерії, релігійних війн 16 ст., Великої французької революції, Паризької Комуни й інших. Звертання до фольклору типово для багатьох великих представників французької літератури — Ф. Рабле, Мольєра, Ж. Лафонтена, П. Ж. Беранже, А. Доде, А. Франса, Р. Ролана й ін.

На різних етапах розвитку у французькій літературі виникали добутки великої ідейної і художньої цінності, що одержували резонанс далеко за межами Франції. Основні жанри середньовічної літератури сформувалися у Франції раніш, ніж в інших країнах; протягом ряду сторіч французька мова була мовою міжнародної літератури спілкування, а французької література — джерелом нових віянь, літературних течій і форм, що здобували важливе значення для літератур інших країн. Сила і різкість класових конфліктів на різних етапах історії Франції обумовили соціальну змістовність французької літератури в її кращих зразках, достаток у ній, особливо починаючи з бунтарської поезії Ф. Війона, що зберігає своє міжнародне значення і понині, а потім,

на більш широкій основі, з роману Рабле "Гаргантюа і Пантагрюель", гострих суспільно-критичних мотивів, що кореняться в народній свідомості.

Сформовані у Франції традиції громадянськості літератури, прямої участі письменників у політичних сутичках позначилися в літературно-суспільної, діяльності Монтеня і Т.А. д'Обин'є, у багатій прозі і публіцистиці епохи Освіти, що підготувала Велику французьку революцію, а потім і в демократії, революційній літературі ІХХ-ХХ ст., від Гюго і Беранже до поетів Паризької Комуни 1871, від Барбюса до Арагону. Протягом сторіч французька література сприймалася за межами країни як джерело заколотної енергії. Світове значення і вплив французької літератури з великою силою проявилися в епоху підготовки Великої французької революції і після неї: тираноборчеський дух французьких просвітителів, вільнодумство Вольтера, бунт Ж. Ж. Руссо проти мистецтв, цивілізації надихали молодого І. В. Гете і Ф. Шиллера, а згодом переломилися в революційному романтизмі Дж. Байрона і Г. Гейне. Політично передове крило французької літератури зберегло й у ІХХ ст. свою притягальну силу.

В історії французької літератури різних епох боротьба і зміна літературних напрямків і шкіл, програми і практика цих шкіл приймали виразні і різкі форми — класицизм, романтизм, згодом натуралізм, а потім і літературні течії "кінця століття" — символізм і інші — склалися, насамперед, у Франції, стимулюючи потім формування аналогічних художніх напрямків в інших країнах, у різноманітних національних варіаціях.

Ще важливіше, однак, що французька література, відбиваючи напруженість суспільств, боротьби в країні, активно беручи участь у художнім освоєнні соціальної дійсності, дала різноманітні і високі зразки реалізму. Риси реалістичного проникнення в життя суспільства властиві багатьом великим французьким письменникам різних епох, — ці реалістичні тенденції розмикали вузькі рамки класицизму в Мольєра, сентименталізму в Ж. Ж. Руссо, романтизму в Гюго, натуралізму в Золя, імпресіонізму в Пруста. У 19 в., коли було панування буржуазії, у французькій літературі створилася найбагатша національна школа критичного реалізму, що буває сміливими художніми відкриттями, що представляє вагомим, великий за своїм значенням внесок французької літератури в літературу світову. Бальзак і Стендаль, звертаючи до типів і подій французької дійсності, створили образа-узагальнення міжнародної значимості. Видозмінюючи й оновлюючи у творчості майстрів наступних поколінь (Флобер, Золя, Мопассан, Франс, Ролан, Мартен дю Гар), критичний реалізм французької літератури сприяв розвитку реалізму в міжнародному плані.

2. Альбер Камю — французький есеїст, письменник, драматург

У людства завжди були і будуть питання, на які воно, швидше за І все, відповіді не знайде ніколи. Серед таких запитань: як жити далі і як зробити так, щоб зникли несправедливість і гноблення. Зазвичай ці запитання, у їх філософічному сенсі, пересічну людину турбують мало, але іноді виникає ситуація, коли ці абстрактні філософські проблеми стають жорсткою реальністю, від якої залежить доля і саме життя "маленької" людини. Саме так сталося, коли до влади в деяких країнах Європи

прийшли фашисти, і війна разом із фабриками смерті мільйонів увійшла до кожної європейської оселі. Друга світова війна стала чи не головною подією минулого століття, демонструючи і ницість, і велич людини. Були ті, хто добровільно разом зі своїми учнями йшов до газових камер, але ж були й ті, хто до цих камер людей посилав.

Здавалося, осмислення таких жахів повинно довго хвилювати західноєвропейських митців, знайти відображення у безлічі художніх творів. Але не так сталося, як здавалося: хіба що Голівуд цікавився динамічними військовими сюжетами, а література (мабуть, крім головних антагоністів — Німеччини і Радянського Союзу), що подарувала людству на початку століття антивоєнні твори "втраченої генерації", мовчала... Чому?

На це запитання опосередковану відповідь, сама того не підозрюючи, дала колишній прем'єр-міністр Великобританії Маргарет Тетчер. Пояснюючи, чому її країна не вводить до обігу євро, вона, не без певної зарозумілості, заявила: "Хто хоче нас учити? Материкова Європа, яка дача світові фашизм і комунізм? " "залізна леді" мала рацію. Щоправда, забула додати, що хребет фашизмові зламав не хто інший, як той-таки "комунізм" — тобто передовсім Радянський Союз. До речі, існувала думка, що Великобританія вкупі зі СІЛА другий фронт відкрила тільки влітку 1944 року (замість "планованого" 1942), не лише з метою якомога дужче виснажити СРСР, а й щоб не залишитися без шматка трофейного пирога і не пустити Сталіна до Ла-Маншу.

Але хай там як, а Європа фашизм не сприйняла, вона з ним боролася, а інтелігенція ставила питання: як могло так статися! що робити, щоб так не сталося! що допомогло знищити коричневу чуму?

Можливо, відповіді на ці запитання були такими болючими, що митці просто не здатні були чесно на них відповісти? Чи не тому вони переважно мовчали? Чи не кинула їм історія такого каміння, яке вони були просто не здатні були позбирати?

Та був поміж них один, що став совістю Заходу, той, хто шукав шлях між фашизмом і комунізмом і створив міф, який допоміг Європі боротися, коли чума здавалася нездоланною, а боротьба з нею неможливою.

Доля Альбера Камю нерозривно пов'язана з усіма катаклізмами, (які переживала Європа в першій половині минулого століття.

Французький есеїст, письменник і драматург Альбер Камю народився 7 листопада 1913р. в Мондові, в Алжирі, в родині сільськогосподарського працівника Люсьєна Камю, ельзасця за походженням, котрий загинув на Марні в часи Першої світової війни, коли Альберу не було ще й року. Швидко потому в його матері, в дівочтві Катрін Сінтес, малограмотної жінки іспанського походження, стався крововилив, в результаті якого вона залишилася напівнімою. Родина переїхала до Алжиру, до бабусі та дядька-інваліда, і, щоб прогодувати родину, Катрін змушена була працювати служницею. Важке було дитинство Альбера, та він не замкнувся в собі, захоплювався красою північноафриканського узбережжя, котра дуже дисонувала з його злиденним життям. Дитячі враження залишили глибокий слід у душі Камю — людини й митця.

Значний вплив на Альбера справив його шкільний учитель Луї Жермен, котрий, побачивши здібності свого учня, як міг допомагав йому. При підтримці Жермена Камю

вдалося 1923 р. вступити до ліцею, де інтерес до навчання поєднувався у юнака з пристрасним захопленням спортом, особливо боксом. Однак 1930 р. хлопець захворів на туберкульоз, що назавжди позбавило його, можливості займатися спортом. Незважаючи на хворобу, майбутньому письменникові довелося змінити чимало професій, щоб оплатити навчання на філософському факультеті Алжирського університету. 1934 р. Камю одружився з Сімоною Ійє, котра виявилася морфіністкою. Вони прожили разом менше року й офіційно розлучилися.

Завершивши роботу про Блаженного Августина та грецького філософа Плотина (1936), Камю отримує диплом магістра філософії, проте академічній кар'єрі молодого вченого заважає туберкульоз — Камю не залишається в аспірантурі. Покинувши університет, він, дбаючи про здоров'я, їде до французьких Альп і вперше опиняється в Європі. Враження від подорожей Італією, Іспанією, Чехословаччиною та Францією склали першу опубліковану книгу письменника "Виворіт і лице" (1937), збірку есе, куди увійшли також спогади про матір, бабусю, дядька.

1936 р. Камю розпочав роботу над своїм першим романом "Щаслива смерть", котрий побачив світ лише 1971 р. На той час в Алжирі Камю вже вважався провідним письменником та інтелектуалом. Театральну діяльність (він був актором, драматургом, режисером) митець поєднує в ці роки з роботою політичного репортера, книжкового оглядача та редактора в газеті "Республіканський Алжир". Через рік після опублікування своєї другої книги "Шлюб" (1938) Камю назавжди переїжджає до Франції.

У період фашистської окупації Франції письменник бере активну участь в русі Опору, співробітничав з підпільною газетою "Бій", що видавалася в Парижі. Водночас він працює над завершенням повісті "Сторонній" (1942), роботу над котрою розпочав ще в Алжирі і яка принесла йому міжнародне визнання. Ця повість — аналіз відчуження, беззмістовності людського існування.

За "Стороннім", що мав величезний успіх, з'явилося філософське есе "Міф про Сізіфа" (1942), де автор порівнює абсурдність людського буття з працею міфічного Сізіфа, приреченого вести постійну боротьбу проти сил, з котрими не спроможний впоратися. Відкидаючи християнську ідею спасіння та загробного життя, котра надає сенсу "сізіфовій праці" людини, Камю парадоксальним чином знаходить сенс в самій боротьбі. Спасіння, на його думку, в щоденній роботі, сенс життя — в діяльності.

По закінченні війни Камю певний час продовжує працювати в "Бою", котрий стає офіційною щоденною газетою. Однак політичні розбіжності між правими та лівими змусили письменника, котрий вважав себе незалежним радикалом, 1947 р. залишити газету. У той самий час виходить і третій його роман — "Чума", історія епідемії в алжирському місті Орані. Темі універсального зла присвячено й "Калігулу" (1945), кращу, за одностайною думкою критиків, п'єсу письменника. Цей твір, в основі якого книга Светонія "Про життя дванадцяти цезарів", вважається значною віхою в історії театру абсурду.

Будучи однією з провідних постатей у повоєнній французькій літературі, Камю в

цей час зближується з Жаном Полем Сартром. Та шляхи подолання абсурдності буття у Сартра і Камю не збігаються, і на початку 50-х років, внаслідок серйозних ідеологічних розходжень, Камю пориває із Сартром та з екзистенціалізмом, вождем якого той вважався. В "Бунтуючій людині" (1951) Камю розглядає теорію і практику протесту проти влади впродовж сторіч, критикуючи диктаторські ідеології, зокрема комунізм та інші форми тоталітаризму, котрі посягають на свободу і, відповідно, на гідність людини. Хоча ще 1945 р. Камю говорив, що у нього "надто мало точок зіткнення з модною нині філософією екзистенціалізму, висновки котрої облудні", саме заперечення марксизму привело до розриву Камю з марксистськи настроєним Сартром.

В 50-і роки митець продовжує писати есе, п'єси, прозу. 1956 р. він випускає іронічну повість "Падіння", в котрій суддя Жан Батист Клеманс зізнається в своїх злочинах проти моралі. Звертаючись до теми провини й покаяння, письменник широко користується в "Падінні" християнською символікою.

1957 року Камю було присуджено Нобелівську премію "за величезний внесок у літературу, який виявив значення людської совісті". Вручаючи йому премію, Андрес Естерлінг, представник Шведської академії, відзначив, що "філософські погляди Камю народилися в гострому протиріччі між прийняттям земного існування та усвідомленням реальності смерті". У своїй промові Камю сказав, що його творчість заснована на бажанні "уникнути відвертої брехні та протистояти гнобленню".

Коли Камю отримав Нобелівську премію, йому було 44 роки, і він, за його власними : словами, досяг творчої зрілості; у письменника були широкі творчі плани, що засвідчують записи у блокнотах та спогади друзів. Однак планам цим не судилося збутися: на початку 1960 р. письменник загинув в автомобільній катастрофі на півдні Франції.

Хоча творчість Камю викликала по його смерті жваві дискусії, більшість критиків вважають його однією з найзначущіших постатей свого часу. Камю, показавши відчуженість і розчарування повоєнного покоління, вперто шукав вихід із абсурдності сучасного існування. У некролозі, надрукованому в італійській газеті "Вечірній кур'єр", італійський поет Еудженіо Монтале писав, що "нігілізм Камю не виключає надії, не звільняє людину від розв'язання складної проблеми: як жити і померти гідно". На думку американської дослідниці Сюзан Зонтаг, "проза Камю присвячена не стільки його героям, скільки проблемам провини і невинуватості, відповідальності і нігілістичної байдужості". Вважаючи, що творчість Камю не "відрізняється ні високим мистецтвом, ні глибиною думки", Зонтаг заявляє, що "його твори відрізняються красою зовсім іншого плану, красою моральною". Англійський критик А.Альварес дотримується того самого погляду, називаючи Камю "моралістом, який зумів піднести етичні проблеми до філософських".

3. Роман "Чума" — вершина творчості А. Камю

Найкращий твір Камю — "Чума" (1947). В алжирському містечку Оран спалахує чума. Протягом дев'яти місяців триває пошесть, містечко повністю ізольоване від світу, дев'ять місяців для оповідача доктора Ріє і його команди не вщухає напружена

боротьба за кожне людське життя. І, нарешті, чума відступає, епідемія згасає, до міста повертаються люди, тварини, проте "бацила чуми ніколи не щезає, десятиліттями вона може дрімати десь у закутку, і, можливо, настане день, коли на лихо і на науку людям чума розбудить пацюків і пошле їх конати на вулицях щасливого міста".

Альбер Камю пише докладну хроніку чуми як страшної хвороби через розповідь лікаря Ріє, котрий є свідком і учасником, організатором подій, залучає нотатки і щоденники ще одного борця з чумою — Тарру. Він також включає у твір історичний екскурс, в якому повідомляється про всі відомі людству випадки епідемії. Проте багато деталей наводять на думку, що його оповідь не є лише хронікою конкретної пошесті, що і задум і витлумачення події набирають певного філософського сенсу.

У самому містечку Орані, що знаходиться у Середземномор'ї, бракує зелені, зате вдосталь пилу й вітрів, напевно, воно таке непривабливе, бо люди в ньому живуть, кохають і працюють задля грошей. Чума несе з собою смерть, позбавляє майбутнього, поширює страх. Місто ізольоване від світу, замкнене, перетворене на концтабір, і кожна людина в ньому відчувається гранично самотньою, безпорадною, відчуженою. Чума набирає сили, люди помирають масово, їх не встигають ховати як то годиться, а починають звалювати в рови, накидати трупи на платформи трамваїв, спалювати в крематоріях... І життя, і смерть позбавляються святості, таємниці, гідності. Особистість перетворюється на ніщо. Всі ці прикмети, так само, як і вказана дата — сорокові роки нашого століття — безпомилково вказують на аналогію чуми з фашизмом, від якого тільки-но звільнилася повоєнна Європа (до того ж, термін "коричнева чума" вживався дуже широко).

Але ж немає в Орані жодних конкретних особливих прикмет організації життя, воно ніби абстраговане, позачасове, сучасне, тобто, йдеться про існування людини в ХХ ст. Що може в такому позаісторичному часі і просторі означати чума?

Кожна з головних діючих осіб цього твору намагається по-своєму відповісти на це запитання. Отець Панлю вважає, що це кара Божа, яка падає на грішників. Але смерть безневинної дитини спростовує таке припущення.

Батько Тарру колись виніс людині смертний вирок. Відтоді його син відчувається "зачумленим", причетним до зла, і власним подальшим життям намагається позбутися своєї провини: він добровільно веде найактивнішу боротьбу з чумою, стає найближчим другом і помічником Ріє і, врешті, — жертвою пошесті, чуми — Зла.

Журналіст Рамбер випадково опиняється в Орані, його найбільше бажання — вирватись, повернутись до Парижа, де на нього чекає щастя й любов. Він — людина молода, ділова, енергійна, йому врешті щастить вирватися від чуми, але... на цей час Рамбер вже переконаний, що не можна бути щасливим, знаючи, що навкруги панує смерть, зло, хвороба, уособлені чумою.

Авантюрист і комерсант Коттар, якому нудно жити в звичайному мирному світі, буквально розквітає під час чуми, коли в атмосфері загального страху, безнадії можна безкарно шахраювати й красти. Для нього чума — щастя, а коли вона згасає він гине.

Гран — маленький непоказний службовець з великою непереможною мрією про

всесильне Слово. Таку мрію не можна ані здолати, ані знищити. Гран самовіддано служить під орудою Ріє, разом з ним здобуває перемогу.

Доктор Ріє — водночас і оповідач і головний герой цієї оповіді: він — лікар, він — організатор боротьби з чумою, він — носій головної авторської ідеї. Бацили чуми незнищенні, так само, як і зло на землі, і не можна перемогти цю страшну хворобу раз і назавжди. Але обов'язок порядної людини. І це — не героїзм, а звичайний спосіб життя.

Роботу над романом А.Камю розпочав 1941 р., коли вчителював в Орані. Після того, як 1943 р. було завершено перший варіант, автор продовжив роботу над текстом, додаючи новий матеріал. Друком роман вийшов 1947 р. і був певним продовженням і розвитком ідей та роздумів, що охоплювали Камю від початку його діяльності. Ставлячи цей твір поряд зі своїм романом 1942 р. "Сторонній", автор писав, що "Чума", безперечно, знаменує перехід від самотнього бунтарства до визнання спільноти, чию боротьбу необхідно поділяти. І якщо існує еволюція від "Стороннього" до "Чуми", то вона відбувається в напрямку до солідарності й співучасті".

Роман "Чума" не варто читати як твір реалістичний. Це не просто історія про жахливу хворобу, яка охопила місто Оран і знищила юрби людські.

Хроніка зачумленого міста може прочитуватися як у плані метафоричному, так і в плані символічному.

Якщо перед нами метафоричне відтворення подій Другої світової війни, тоді текст зберігає очевидний зв'язок із конкретними соціальними реаліями. За словами самого письменника, "явний зміст "Чуми" — це боротьба європейського руху Опору проти фашизму". Війна, яка встановлює свої права в місті, впливає на свідомість, вчинки його мешканців. Вона визначає їхній побут: доречно згадати про нестачу харчів, довжелезні черги, обмеження в постачанні електроенергії, запровадження комендантської години тощо. З цього погляду можна було б тлумачити образи героїв роману як такі, що підкоряються війні, утікають або борються з нею. Відтак персонажі стають прибічниками колабораціоналізму або представниками руху Опору.

Проте очевидно, що таке трактування роману не враховує і не вичерпує всього, про що в ньому мовиться. Існує відоме твердження А.Камю: якщо хочеш бути філософом, пиши роман. А перед нами не просто твір, а роман філософа-екзистенціаліста. Проблеми, які в ньому порушуються, — філософські. Думки, ідеї, підходи — все це пов'язано з філософією А.Камю, що унаочнювалося в його попередніх творах.

У романі чума є образом-символом для означення чогось, що для А.Камю є цілком реальним. Чума — це темрява, яка огорнула невеличкий острівець світла, в якому живе людина, озброєна розумом. Світло — це певні істини, уявлення, поняття, яких дотримується людина і які є для неї аксіоматичними. Коли ж світло гасне, людей огортає цілковита темрява. Весь світ виявляється незбагненим, несталим, безглуздим, ворожим, злим, чужим, абсурдним.

Отже, роман "Чума" містить думки автора про людське І буття. Ірраціональність, жорстокість, незбагненність, нудота, зло — все це відкривається в якісь періоди

людській свідомості. Людина або позбувається абсурду в смерті, або підкоряється пошесті абсурду. Окремі особистості намагаються будь-яким чином упоратися з чумом (абсурдом): діяльністю, націленою на пошуки гармонії, впорядкованості; щастям спілкування з близькими людьми і з природою тощо. Це не допомагає людині знищити чуму, але дає змогу опиратися пошесті, протистояти тотальному впливові хвороби, зберігати надію і власне "Я".

Література

1. Камю А. Чума. Міф про Сізіфа. Сторонній. — К., 1989.
2. Великовский С. Грани "несчастливого сознания". — М., 1979.
3. Попович М. Бунтівливий Камю// Зарубіжна літературв. — 1998. — № 20.
4. Кобасенко Ю. Альбер Камю// Тема. — 2002. — № 2. — С. 118-121.
5. История зарубежной литературы/ Под ред. Гражданской. — М., 1992.